

الگوی مطلوب مدیریت ریسک در حوزه واردات در گمرک جمهوری اسلامی ایران بر اساس اقتصاد مقاومتی

علیرضا فقیه نصیری^۱، مرتضی یاراحمدی^۲، علیرضا تمجید یامچلو^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۲۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۱۸

چکیده:

امروزه تغییرات و تحولات محیطی، پدیده جهانی شدن و همچنین تغییرات سریع تکنولوژیکی سازمانهای بسیاری از جمله گمرک را تحت الشعاع قرار داده است. به گونه ای که گمرک را به عنوان یک سازمان فعال در عرصه تجارت بر آن داشته تا از اجرای قانونی امور تجاری و عملیات بازرسی دقیق حجم انبوه صادرات، واردات، ترانزیت محمولات مطمئن شود. یکی از ابزارهایی که در بسیاری از گمرکات جهت بهبود اوضاع کاری، تسهیل تجارت، کاهش هزینه ها و افزایش سرعت در انجام امور تجاری مورد استفاده قرار می گیرد مدیریت ریسک است. هدف از این تحقیق الگوی مطلوب مدیریت ریسک در حوزه واردات در گمرک جمهوری اسلامی ایران بر اساس اقتصاد مقاومتی می باشد. با عنایت به جایگاه و اهمیت این سازمان در ورود و خروج کالا این تحقیق با هدف شناسایی الگوی مطلوب مدیریت ریسک واردات در گمرک جمهوری اسلامی ایران بر اساس اقتصاد مقاومتی انجام شد. به همین منظور از طریق مصاحبه با تعداد ۱۵ نفر از مدیران و خبرگان امور گمرکی و استفاده از تکنیک دلفی به شناسایی ریسک های بخش واردات پرداخته و ضمن اولویت بندی آنها در پایان مدل متبج از نتایج این تحقیق ارائه گردید.

واژگان اصلی: مدیریت ریسک، واردات، گمرک

^۱ دانشجوی دکتری گروه مدیریت دولتی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.

^۲ استادیار گروه مدیریت دولتی، واحد پرند، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسؤل)

^۳ maps20231402@gmail.com

^۳ استادیار گروه مدیریت فناوری اطلاعات، واحد پرند، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

مقدمه

مدیریت ریسک یک روش منطقی و سیستماتیک برای تحلیل، ارزیابی و طرز برخورد با ریسک مربوط به هر نوع فعالیت است که سازمان‌ها را قادر می‌سازد تا ضمن بهره‌گیری از مزایای فرصت‌ها، خسارت‌ها را به حداقل برسانند (آرون، ۲۰۱۷).

در هر کشور گمرک اولین سازمانی است که در مرزها با مبادلات خارجی روبرو است. این مبادلات شامل افراد، کالاها، خدمات سرمایه و یا... می‌باشند و به عنوان پیشانی هر نظام و کشور می‌تواند نقشی را در سرعت و اهمیت مبادلات بازی کند. علاوه بر این نقش باید مواظب مشکلات و معضلاتی مثل تقلب در ورود کالا، قاچاق، تروریسم و نیز باشد. این نقش دوگانه‌ای دو چندان به گمرک می‌دهد یعنی هم باید به سرعت نقل و انتقال سرمایه کمک کند و هم از طرفی جلوی بعضی از موانع و مشکلات احتمالی را با انجام و استقرار سیستم‌های صحیح کاری بگیرد. رشد اقتصادی جهانی مسلماً بر فعالیت‌های گمرک نیز تاثیر می‌گذارد، افزایش فعالیت واردکنندگان، صادرکنندگان حق العمل کاران، مسافری، ناوگان‌ها و سیستم‌های حمل و نقل خدمات سریع‌تر، اطلاعات قابل اعتمادتر، اطلاعات آماری صحیح‌تره افزایش حمایت از اقتصاد، کنترل‌های محیطی و کشاورزی انتظار زیادی از گمرک طلب می‌کند (پارک و گیم، ۲۰۱۹: ۳). از نظر بوهوم، مدیریت ریسک فرایندی شامل دو فاز اصلی است: فاز تخمین ریسک (شامل شناسایی، تحلیل و اولویت بندی) و فاز کنترل ریسک (شامل مراحل برنامه‌ریزی مدیریت ریسک، برنامه‌ریزی نظارت ریسک و اقدامات اصلاحی) می‌باشد (امانوج و ممتزر، ۲۰۰۸: ۷).

اگرچه هر کشوری در دنیا با توجه به مشخصات محیطی و کاری خود با کشور دیگر متفاوت است، اما معمولاً شالوده و سنگ بنای مدیریت ریسک که مدیریت کردن نقاط و امکانات ضربه‌پذیر است در همه محیط‌ها یکی است. موضوع مدیریت ریسک در گمرک جمهوری اسلامی ایران یکی از موضوعات مهمی است که در سند راهبردی گمرک (۱۳۸۹) و در بیانیه رسالت سازمان به آن اشاره و تاکید شده است. در این بیانیه "گمرک ج.ا. سازمانی است حاکمیتی، به عنوان مرزبان اقتصادی کشور و حافظ حقوق دولت و جامعه که بر اساس قانون امور گمرکی، کنوانسیون‌های بین‌المللی گمرکی و سایر مقررات مرتبط، با بهره‌مندی از سرمایه‌های انسانی متعهد کارآمد، فناوری نوین، مدیریت ریسک و تعامل و همگرایی موثر با سازمانهای همجوار منطقه‌ای و بین‌المللی گمرکی نسبت به ارائه خدمات گمرکی مطلوب اقدام نموده و نقش موثری در تصمیم‌سازی کلان اقتصادی و تجاری کشور

ایفا می نماید. اعمال مدیریت ریسک در گمرک جمهوری اسلامی ایران با استقرار و بکارگیری نظام آسیکودا از یک دهه قبل آغاز گردیده است. اغلب معرفی تکنیک های مدیریت ریسک در گمرک به عنوان نتیجه پذیرش این موضوع است که به دلیل افزایش حجم مبادلات بین کشورهای جهان و تغییر اولویت دولت ها، ادارات گمرک دیگر قادر به ادامه فعالیتهای کاری خود به سبک قبلی نیستند، قبول عدم ثبات در کسب و کار، مستلزم آن است که مدیریت در ماموریت، نقش و روش های عملیات خود بازنگری جدی نماید، معمولاً این بازنگری منجر به پذیرش این موضوع می شود که گمرک همانند سابق نمی تواند ۱۰۰ درصد جریان نقل و انتقال کالا را به صورت فیزیکی کنترل نماید و لازم است تا از سبک مرزبانی به سبک الگوی عملیاتی مبتنی بر ریسک تغییر روش دهد. برای پاسخگویی به این چالش ها، اغلب ادارات گمرک اقدام به اجرای سیستم های انتخاب هدفمند نموده اند. به هر حال این موضوع پذیرفته شده است که استراتژی مدیریت ریسک پیشرفته در عین حالی که این تکنیک ها را در برمی گیرد، باید بیش از انتخاب هدفمند بوده و روش های جدید کار را تعریف نماید، این باید به شدت مدیریت را به سمت پذیرش یک رویکرد اعمال قوانین و مقررات فراگیر و مبتنی بر ریسک سوق دهد تا گمرک بتواند منابع خود را در قبال دولت کاراتر و اثربخش تر بکار گیرد. بر این اساس، مساله اساسی این پژوهش آن است که چه الگوی مطلوبی را برای مدیریت ریسک و الزامات اجرایی آن در گمرک جمهوری اسلامی ایران براساس اقتصاد مقاومتی می توان ارائه داد؟

۱. شناسایی اهمیت و اولویت ریسک های موجود در حوزه واردات گمرک جمهوری اسلامی ایران

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

مدیریت ریسک

دایره المعارف فلسفه‌ی استفورد توضیح می‌دهد که ریسک رویدادی ناخواسته با پیامدهای منفی است. واکنش فردی به ریسک به این بستگی دارد که آیا فکر می‌کنید ریسک کاملاً تصادفی است یا اینکه قابل مدیریت می‌باشد پژوهشگران مدیریت معمولاً موضع دوم را اتخاذ می‌کنند این دیدگاه استدلال می‌کند که حتی اگر نتوانیم ریسک را از بین ببریم حداقل می‌توانیم آن را پیش‌بینی کنیم و سپس فرایندهایی وضع کنیم که می‌توانند اثرش را کاهش دهند. (خداوردیان ۱۴۰۰: ۲۶).

مدیریت ریسک طی دهه‌های اخیر به‌عنوان بخش اساسی‌ای از مدیریت پروژه توسعه‌یافته است دل کانو و کروز (۲۰۱۲) این حوزه شامل فرایندهای مربوط به شناسایی تحلیل واکنش‌ها و نظارت و کنترل پروژه است پیکره‌ی دانش مدیریت پروژه (۲۰۱۴) دامنه تعریف مدیریت ریسک گسترده‌تر از

قبل شده است ایزو آن را فعالیت‌هایی برای کنترل هماهنگ سازمان برای رسیدن به اهداف خود در مواجهه با ریسک‌های موجود می‌داند (ISO, 2019) مدیریت ریسک یک فرایند ساختاریافته است که در آن ریسک‌های فردی و ریسک‌های پروژه درک می‌شوند و موفقیت پروژه را تضمین می‌نمایند (APM, 2016) مدیریت ریسک به‌عنوان فرایند سیستماتیک شناسایی و تحلیل و عکس‌العمل به ریسک را معرفی می‌نماید (دی^۱، ۲۰۱۰).

ارزیابی و تحلیل ریسک

تحلیل ریسک تبدیل داده‌های ریسک به اطلاعات تصمیم‌گیری را تسهیل می‌کند. داده‌های هر ریسک شناسایی شده در مرحله‌ی قبلی در این فرایند تحلیل خواهد شد. اعضای گروه تجارشان درباره ریسک‌های شناسایی شده را بر مبنای احتمال وقوع تأثیر و میزان خسارت در میان می‌گذارند. این مرحله را می‌توان به‌احتمال ریسک تقسیم کرد که (۱) احتمال رخ دادن رویدادها را توصیف می‌کند (۲) تأثیر ریسک را نشان می‌دهد تا شدت ریسک را اندازه‌گیری کند؛ (۳) میزان خسارت را به‌منظور تعیین افشای ریسک نشان می‌دهد تا تمام ریسک‌ها و خطرات را فهرست کند الهواری تبت کارادشه و هادی (۲۰۱۸) طبق «سیستم‌ها و مهندسی نرم‌افزار - فرایندهای چرخه حیات - مدیریت ریسک احتمال وقوع و عواقب هر ریسک شناسایی شده باید محاسبه گردد این تخمین‌ها بسته به سازمان می‌توانند کمی یا کیفی باشند ذی‌نفعان باید دانش خود را در تعیین اینکه چه ریسک‌هایی با استفاده از مقیاس کیفی و کدام‌یک با استفاده از مقیاس کمی ارزیابی می‌شوند در میان بگذارند طی تحلیل ریسک داده‌های جمع‌آوری شده به اطلاعات تصمیم‌گیری تبدیل می‌شوند (الهواری و همکاران ۲۰۱۸). تحلیل ریسک نیز ریسک‌ها را بر مبنای احتمال، رخداد تأثیر و میزان خسارت طبقه‌بندی خواهد کرد خروجی فرایند تحلیل ریسک توصیف مفصلی از تمام ریسک‌های معتبر، شدت، تأثیر، اولویت احتمال و تخمین تأثیر است این فرایند روشی برای وضع کنترل‌های امنیتی لازم به‌منظور کاهش تأثیر ریسک به میزان قابل قبول توسط سازمان ارائه می‌دهد. (الهواری و همکاران ۲۰۱۸)

مرحله تحلیل ریسک فرایندی است برای درک ساختار منابع و دلایل ریسک‌هایی که در مراحل قبل و شناسایی شده‌اند تا بتوان سطح خطر آنها تعیین نمود (ایزو ۲۰۱۹) این فرایند برای ایجاد رابطه‌ای میان نتایج ریسک و اتفاقاتی که موجب شکل‌گیری ریسک شده‌اند استفاده می‌شود (ژانگ، ۲۰۱۷). یکی از

¹ Dey

رایج‌ترین تکنیک‌های مورد استفاده در این فرایند تکنیک دلفی^۱ است نتیجه حاصل از این مرحله یک آزمون جامع از هرگونه ریسک مؤثر و احتمال، آن میزان تأثیر شدت و دوره زمانی آن خواهد بود. ارزیابی ریسک شامل فرایندی می‌شود که در آن نتایج تحلیل ریسک با معیار ریسک مقایسه شده تا تعیین شود سطح ریسک مشخص شده قابل قبول است یا خیر (ایزو، ۲۰۱۹).

جدول ۱ نمونه‌ای از منابع ریسک در شرکت‌ها

ریسک سیاسی	جنگ اعتصابات کارگری تغییر در قوانین کشور، فساد
ریسک قوانین و مقررات	تغییرات قوانین، نواقص قوانین کپی‌رایت تغییر سقف نرخ سود .
ریسک اجتماعی	منازعات ناشی از تفاوت‌های فرهنگی، فعالیت‌های سوه
ریسک مالی و اقتصادی	نوسانات نرخ ارزی تأمین ارز جریان بازرگانی نرخ تورم نرخ سود تکول نقدینگی بازار، تغییرات سهام -
ریسک طبیعی	سیل زلزله طوفان شرایط پیش‌بینی نشده زمین و هوا، باندمی ها
ریسک انسانی	کبود نیروی کار مهارت و آموزش خطا یا خرابکاری‌های عمدی مهاجرت.....
ریسک کارفرما	تعبیر در طرح اولیه تأخیر در پرداخت پیمانکار تحمیل برنامه زمان‌بندی و.....
ریسک مدیریتی	تصمیمات نادرست مدیریتی مشاوران تا کارآمد. ...
ریسک پیمانکار	حوادث موجود در کار کیفیت پایین تولید پایین عدم صلاحیت پیمانکار
ریسک عملیاتی	سیستم داخلی ناکارآمد، عدم به‌کارگیری فناوری اطلاعات و سیستم‌های هوشمند
ریسک تأمین‌کننده	مشکل تأمین کالا و تجهیزات کیفیت پایین کالا و تجهیزات و
ریسک صنعت	نوسانات بازدهی سرمایه‌گذاری تغییر تعرفه و قیمت‌های کالا و خدمات چرخه عمر کالا، مالیات، نظام‌های صنفی، اتحادیه‌ها و

¹ Delphi

مروری بر معضلات گمرک

تغییرات زود هنگام قوانین و تعرفه‌های گمرکی

یکی از مهم‌ترین مشکلات نظام گمرکی در کشور، تغییرات فراوان قوانین گمرکی است که سبب می‌شود نه تنها بازرگانان، بلکه خود کارمندان گمرک نیز دچار سردرگمی و ابهام شوند. این تغییرات از یک طرف سبب می‌شود ریسک تجارت افزایش یابد و از سوی دیگر، موجب کاهش کارایی گمرک می‌شود. همچنین این مسئله در مورد تعرفه‌ها نیز صدق می‌کند. تغییرات مکرر تعرفه‌ها، همانند آنچه درباره‌ی قوانین گفته شد، باعث ایجاد سردرگمی و افزایش ریسک برای بازرگانان می‌شود. در کل یکی از بزرگ‌ترین مشکلات در گمرک، که هزینه و تأخیر زیادی را هم برای گمرک و هم برای بازرگانان ایجاد می‌کند، بخش تعیین ارزش است که در ارتباط مستقیم با تعرفه‌هاست و مشکلات متعددی را در پی داشته است؛ نظیر کاهش شفافیت در تعیین ارزش و ایجاد ابهام برای بازرگانان و همچنین افزایش ریسک برای بازرگانان. به طور مثال، تاجری کالایی را جهت واردات خریداری می‌کند و از زمان خرید کالا تا زمان تعیین ارزش، حدود یک ماه به طول می‌انجامد که در این صورت، با تعیین ارزش به صورت لحظه‌ای، ممکن است سود تاجر کاهش یابد. قوانین، تعرفه‌ها، سهمیه‌ها و فاصله از بازارهای بزرگ جهانی، هزینه‌ی مبادله‌ی کالا را به شدت افزایش می‌دهد که باید ریشه‌ی این مشکل را در تغییرات مکرر و جامع نبودن نظام تعیین ارزش در گمرک ایران، عدم به‌کارگیری فناوری اطلاعات در گمرک، عدم عضویت در کنوانسیون بین‌المللی ارزش، وجود انگیزه‌ی تخلف ناشی از بالا بودن نرخ حقوق ورودی برای تعداد زیادی از کالاها و همچنین مزیت‌هایی مانند جوایز صادراتی جست‌وجو کرد (کرباسیان، ۱۳۹۶).

طولانی بودن زمان انجام تشریفات گمرکی کالاها

امروزه وجود مسائلی چون انبوه اسناد مورد نیاز برای تجارت و وقت‌گیر بودن معاملات، هزینه و تأخیر زیادی را بر تجار تحمیل می‌کند. ترخیص کالا و خدمات در گمرک‌های کشور مستلزم زمان زیادی است و تبعات منفی این مشکل مستقیماً متوجه بخش تولید و بازرگانی کشور است که با افزایش زمان ترخیص، هزینه‌های آن‌ها نیز افزایش می‌یابد. البته مشکل اصلی در این زمینه به نحوه‌ی تعامل گمرک با سایر دستگاه‌های سیاست‌گذار بازمی‌گردد که حضور و تأییدیه‌ی آن‌ها برای تشریفات گمرکی ضروری است. تعدد مراجع و مراکز تصمیم‌گیری، از جمله وزارت بازرگانی، مؤسسه‌ی

استاندارد، بیمه، وزارت بهداشت، وزارت صنایع، سازمان انرژی اتمی، سازمان دامپزشکی، وزارت جهاد کشاورزی و... و متفاوت بودن قوانین و رویه‌های مورد عمل هر دستگاه، سبب ایجاد تأخیر و هزینه‌ی گزافی می‌شود. همچنین ناقص بودن نحوه‌ی حضور این دستگاه‌ها در گمرک‌ها باعث کندی تشریفات شده و به علت عدم ارتباط الکترونیکی میان آن‌ها، علاوه بر تأخیر، زمینه‌ی بروز مسائلی مانند اقدام به جعل اسناد را نیز فراهم می‌آورد (یوسفی، ۱۳۹۵).

تعداد زیاد واحدهای گمرکی

بررسی اطلاعات آماری از مبادی کالاهای صادره از کشور نشان می‌دهد که در حال حاضر مشتمل بر ۱۲۵ مبادی گمرکی و بازارچه‌های مرزی مشغول به فعالیت هستند که از این تعداد، سه گمرک شهید رجائی، امام خمینی (ره) و منطقه‌ی ویژه‌ی عسلویه در مجموع ۶۴/۴۸ درصد از وزن کل صادرات و ۴۴/۷۷ درصد از ارزش کل صادرات کشور را به خود اختصاص داده‌اند. با در نظر گرفتن سهم فراوانی تجمعی در ارزش دلاری و وزن سی گمرک نخست کشور در امر صادرات، ملاحظه می‌کنیم که ۹۲/۰۵ درصد سهم وزنی و ۹۰/۷۱ درصد سهم ارزشی از کل صادرات کشور، متعلق به سی گمرک اول است. به عبارت دیگر، ۹۵ گمرک فعال دیگر تنها ۷/۹۵ درصد سهم وزنی و ۹/۲۹ درصد سهم ارزشی از کل صادرات کشور را به خود اختصاص داده‌اند و ۴۰ گمرک انتهایی نیز به طور میانگین هر یک دارای سهم ۰/۰۰۵۵ درصد وزنی و ۰/۰۰۵ درصد ارزشی از کل صادرات کشور هستند. همچنین گمرکات شهید رجائی، بندر امام خمینی و بندر انزلی، در مجموع ۷۷/۹۸ و ۶۵/۰۲ درصد از وزن و ارزش کل واردات کشور را دارا هستند و با در نظر گرفتن سی گمرک نخست در واردات کشور، با فراوانی تجمعی ۹۷/۰۱ درصدی در وزن و ۹۷/۷۵ درصدی در ارزش دلاری روبه‌رو می‌شویم که حکایت از آن دارد که تقریباً تمام فعالیت وارداتی کشور در سی گمرک نخست جدول واردات صورت می‌گیرد. توجه به آمار فوق بیانگر توزیع نامناسب فعالیت‌های تجاری در مبادی گمرکی است. همچنین نشان می‌دهد که اغلب آن‌ها توجیه تجاری ندارند و تخصصی نبودن این واحدهای گمرکی، امکان بروز تخلفات و سواستفاده‌ها را بیشتر کرده است (منوریان و همکاران، ۱۳۹۲).

گسترش پدیده‌ی قاچاق

همیشه در کنار اقتصاد سالم، اقتصاد پنهان، که مدیریت آن با شبکه‌های سودجوست، وجود دارد. اما مهم‌ترین مشکل مبارزه با قاچاق خلأ قانونی است. با بررسی ۲۰۰ پرونده‌ی کلان قاچاق مشخص شده است که تنها یک و نیم درصد پرونده‌ها در این زمینه به نتیجه می‌رسد. همچنین بر اساس آمار،

یکونیم میلیارد دلار از کالاهای قاچاق از بازارچه‌های مرزی و ۵ میلیارد دلار به وسیله‌ی ملوانان وارد کشور شده است. ساختار گمرکات کشور با مبادلات اقتصادی ما همخوانی ندارد و تعدد مجوزها، بالا بودن زمان انجام تشریفات گمرکی، عدم تجهیز گمرکات به دستگاه‌های کنترلی و... از جمله چالش‌های پیش روی تجارت خارجی کشور است که منجر به توسعه‌ی قاچاق می‌شود. همچنین یکی دیگر از مسائل مربوط به موضوع قاچاق، وجود معابر غیررسمی و بازارچه‌های موقت متعدد است. در واقع یک سری از کالاها با تباری و به صورت مخفیانه، بدون انجام تشریفات گمرکی رسمی و یا در پوشش رویه‌های قانونی مثل ترانزیت، به کشور وارد (یا از کشور خارج) می‌شوند که نقش مؤثری در ورود (خروج) کالای قاچاق دارند و تا زمانی که فعالیت این کانال‌ها و قوانین مربوط به آن‌ها اصلاح نگردد، توفیقی در حوزه‌ی مبارزه با قاچاق حاصل نخواهد شد (علوی آذر، ۱۳۹۲: ۱۷).

تشریفات گمرکی واردات

پس از ثبت سفارش و خرید کالا توسط خریدار، کالا وارد گمرک می‌شود. برای ترخیص کالا از گمرک باید مراحل مختلفی مطابق با نمودار زیر طی شود.

نمودار فرآیند ترخیص کالا در واردات

پس از ارائه اظهارنامه و سایر مدارک مورد نیاز (اسناد خرید، صورت عدلبندی، گواهی مبدأ، بارنامه حمل و قبض انبار) به گمرک، جهت احراز هویت اظهارکننده و صاحب کالا و کنترل تعهدات ایفا نشده، اسناد توسط دایره احراز هویت مورد بررسی قرار می‌گیرد. در ادامه با توجه به نوع بار، کشور مبدأ، سابقه‌ی تاجر یکی از سه مسیر سبز، زرد و یا قرمز برای اظهارنامه تعیین شده و کارشناس تعیین ارزش و ارزیابی (در صورت نی از) مشخص می‌شوند. شرح هر مسیر در نمودار بالا آمده است. (یوسفی، ۱۳۹۵) پس از تعیین مسیر و کارشناس با توجه به مسیر انتخاب شده با بررسی اسناد و در صورت لزوم بازدید فیزیکی، ماهیت کالا و تعرفه‌ی آن مشخص می‌شود. لازم به ذکر است برای تعیین ماهیت کالا در صورت نیاز از آزمایشگاه‌های تعیین ماهیت مستقر در گمرک استفاده می‌شود (تقوی، ۱۳۹۴). پس از تعیین ماهیت کالا، بر اساس مسیر تعیین شده ارزش آن در دایره‌ی ارزش توسط کارشناس مربوطه تعیین می‌شود. این ارزش مبنای محاسبه‌ی حقوق ورودی می‌باشد. پس از پرداخت میزان حقوق ورودی توسط واردکننده، کنترل واریز توسط دایره صندوق و پروانه صورت گرفته و پروانه‌ی لازم جهت ترخیص کالا صادر می‌شود. در صورت تایید کارشناس درب خروج مبنی بر تطابق کالای موجود در پروانه و کالای بارگیری شده اجازه‌ی خروج داده می‌شود. کمیته‌های

مستقر در گمرک محلی و سازمان گمرک و کمیسیون حل اختلاف مامور رسیدگی به اختلاف (در حین ترخیص و بعد از ترخیص) هستند.

- تسهیلات خاصی نظیر مسیر جدای ترخیص کالا، امکان اخذ مجوز استاندارد به عنوان کالاهای خاص، تسهیلات مندرج در قوانین و ... برای واحدهای تولیدی در ترخیص کالا در نظر گرفته شده است.

پیشینه تحقیق

پیشینه تحقیقات داخلی

فتحی عبدالهی و آقایی (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی اثربخشی حسابرسی داخلی در عملکرد مدیریت ریسک و کنترل سازمان های دولتی پرداختند که نتایج تحقیق نشان می دهد، انطباق با استانداردهای حسابرسی حرفه ای، دسترسی نامحدود، منشور رسمی، حمایت مدیریت ارشد و کارکنان ارتباط مستقیمی با اثربخشی حسابرسی دارد.

پورزمانی، زهرا (۱۳۹۶) کارایی معیارهای ارزیابی ریسک در تئوری فرامدرن پرتفوی در صندوق های سرمایه گذاری مشترک در دوران رونق تجاری را مورد بررسی قرار داد. نتایج این مطالعه نشان می دهد بین رتبه بندی صندوق های سرمایه گذاری مشترک بر اساس نسبت چشم اندازه نسبت امگا و بازدهی واقعی در دوران رونق تفاوت معنی داری وجود ندارد.

محمود آبادی و زمانی (۱۳۹۵) عنوان کردند که یکی از جنبه های مؤثر بر عملکرد شرکتهای میزان ریسک پذیری آنها است. آنها در پژوهش خود به بررسی رابطه بین ساز و کارهای راهبری شرکتی، ریسک پذیری شرکت، عملکرد مالی و همچنین اثر ساز و کارهای راهبری شرکتی بر رابطه بین ریسک پذیری و عملکرد مالی پرداختند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که میزان ریسک پذیری شرکتهای رابطه مثبت و معناداری با عملکرد مالی آنها دارد.

ابطحی فروشانی و نیکبختی (۱۳۹۳) در مقاله به طبقه بندی انواع ریسک ها در توسعه میادین نفت و گاز و انواع ریسک های مراحل اکتشاف و توسعه پرداخته اند در این مقاله به عنوان یک راهکار مهم برای کاهش هزینه های ناشی از وقوع ریسک های مختلف پیشنهاد شده است که به عنوان بخشی ضروری از مطالعه جامع توسعه میدان (MDP) شرکتهای ملزم به انجام دادن تحلیل ریسک باشند. الزام به مطالعه امکان سنتجی پروژه های مهم نیز می تواند تا حد زیادی ریسک های پروژه را کاهش دهد.

پیشینه تحقیقات خارجی

کاشیف شاد (۲۰۱۹) در مطالعه ای به بررسی ادغام گزارشگری پایدار در مدیریت ریسک سازمانی و ارتباط آن با عملکرد تجاری پرداختند و نتایج پژوهش آنها حاکی از آن است که به کارگیری مناسب مدیریت ریسک سازمانی تأثیر قابل توجهی بر عملکرد شرکت دارد و همچنین گزارش دهی پایدار می تواند بر عملکرد شرکت از طریق مدیریت ریسک سازمانی تأثیر بگذارد.

بلانگر، هینس و برنارد (۲۰۱۸) پژوهشی با عنوان "منابع انسانی و استدلال هزینه / فایده: آموزش های ریسک" انجام دادند. در این پژوهش که از مدیران سازمان های دولتی به عمل آمده، بر اساس تحلیل محتوی و از طریق مصاحبه به این نتیجه رسیدند که افزایش کیفیت دوره های آموزش ریسک مبتنی بر منابع انسانی با وجود افزایش هزینه های آموزش، از سایر هزینه های آتی و خسارات احتمالی جلوگیری می نماید.

دامری (۲۰۱۷) پژوهشی با عنوان "مدیریت ریسک در سکوهای نفتی دریای شمال" انجام داد. داد. در این مطالعه که مطالعه مروری می باشد، با استفاده از منابع گوناگون مدیریت ریسک به این نتیجه دست یافت که می توان مدلی مبتنی بر نوآوری در استخراج مواد نفتی ارائه نمود. ضمن اینکه بهبود سیستم مدیریت و افزایش نقش سیستم یکپارچه مدیریت می تواند در کنترل ریسک های آینده راهگشا باشد.

کار انجا (۲۰۱۷) در پژوهشی به این موضوع پرداختند که آیا استخدام مدیر ریسک با چارچوب مدیریت ریسک کوزو سازگار است؟ و با این که هدف آیا شرکت ها چارچوب به کارگیری مدیریت ریسک چهار گانه کوزو (استراتژی، عملیات، گزارش دهی و انطباق) را رعایت می کنند؟ که یافته ها حاکی از آن است که پیاده سازی ERM در سطح شرکت- نهاد اتفاق می افتد و به استثنای گزارش دهی، شرکت ها می توانند، ERM را به عنوان یک منبع استراتژیک بنگاه به منظور بهبود عملیات تجاری در نظر بگیرند پژوهشهای حسابداری مالی و حسابرسی مقاله مدیریت ریسک شرکتی و پیامدهای آن در کنترل مؤثر ویژگی های سود شرکت

بنسون، لورنزونی و کوک (۲۰۱۶) پژوهشی را تحت عنوان "ارزیابی یادگیری اجتماعی در مدیریت ریسک سیل در انگلستان با رویکرد تعامل جامعه فرد"، انجام دادند. در آزمون چارچوب یادگیری تعامل جامعه - فرد تعدیل شده، مشخص شد که مشارکت سهامداران در یادگیری تعامل جامعه فرد به صورت نسبی موفق بود. در این پژوهش جامعه آماری شامل کمیته ساحلی و سیلابهای منطقه ای انگلستان و روش تجزیه و تحلیل داده ها نیز بر اساس تحلیل محتوا انجام شد.

روش تحقیق

این پژوهش، از نوع تحقیقات کاربردی و از لحاظ هدف توصیفی است. برای انجام این تحقیق و بمنظور گردآوری داده های این تحقیق با توزیع پرسشنامه و به روش دلفی داده ها را بدست می آوریم. از آنجا که در این پژوهش هدف اصلی ارایه الگوی مدیریت ریسک واردات در گمرگ جمهوری اسلامی ایران براساس اقتصاد مقاومتی می باشد و به منظور بررسی عمیق و شناخت بیشتر موضوع در زمینه مدیریت ریسک، سطوح مختلف، علاوه بر مبانی نظری از مصاحبه برای درک بیشتر استفاده می شود، سپس از رویکردهای کمی برای تأیید نتایج کیفی بهره برده می شود. جامعه آماری این تحقیق مدیران کل و کارشناسان خبره گمرک جمهوری اسلامی ایران می باشد. به همین جهت با مصاحبه از جامعه آماری داده های مورد نیاز تحقیق بدست می آید. در این پژوهش ۱۵ نفر برای مصاحبه شونده در نظر گرفته خواهد شد. با توجه به تکنیک دلفی که در این تحقیق بکار رفته حجم نمونه ی این تحقیق تعداد ۱۵ نفر می باشند. در این تحقیق با استفاده از مصاحبه با افراد جامعه آماری داده هایی دریافت گردید و از طریق داده های بدست آمده تعداد ۳۰ گویه به صورت پرسشنامه تهیه گردید که با استفاده از تکنیک دلفی تعداد ۲۵ گویه نهایی و به اجماع رسیده شد. با توجه به سؤال های پژوهش از روش های آمار توصیفی و استنباطی استفاده خواهد شد. آمار توصیفی برای توصیف ویژگی های جمعیت شناختی که داده های آن از پرسشنامه به دست آمد از درصد، فراوانی، جداول، اشکال و نمودار استفاده میشود و همچنین به منظور توصیف مؤلفه های شناسایی شده از میانگین، برای هریک از متغیرها ارائه می گردد که این فرآیند توسط نرم افزار SPSS انجام خواهد شد. برای تحلیل داده ها از آمار توصیفی و استنباطی استفاده می شود. در بخش آمار توصیفی با استفاده از جداول و نمودارها به توصیف داده ها پرداخته می شود. در بخش استنباطی با استفاده از تکنیک دلفی به تحلیل داده ها پرداخته شده است. در این تحقیق میانگین ۳ و بیشتر و میان ۴ و بالاتر ملاک اجماع نظر خبرگان در نظر گرفته شده است. سپس شاخصهای شناسایی شده که در این تحقیق .. شاخص می باشد مجدداً طی پرسشنامه ای در جامعه آماری توزیع و از آنها خواسته شد به هر شاخص عددی از یک تا ۱۰ داده شود تا رتبه آنها نیز مشخص گردد. هم چنین در این پژوهش از آزمون های آمار استنباطی دیگر نظیر آزمون تی تک نمونه ای نیز بهره گرفته خواهد شد.

نتایج تحقیق

در این فصل ابتدا سوالات پرسشنامه (سوالات ۱، ۳، ۶، ۷، ۱۱، ۱۲ و ۲۳) که در جامعه ی آماری

توزیع شده بود تحلیل و میانگین و میانه مشخص شد. پاسخهایی که دارای میانگین بالای ۳ و میانه ۴ به بالا داشتند مورد اجماع قرار گرفته و در نهایت شاخصهای مورد اجماع که ۱۰ شاخص می باشند رتبه بندی گردید.

تحلیل سوالات و پاسخهای دریافتی در خصوص ریسک های بخش واردات:

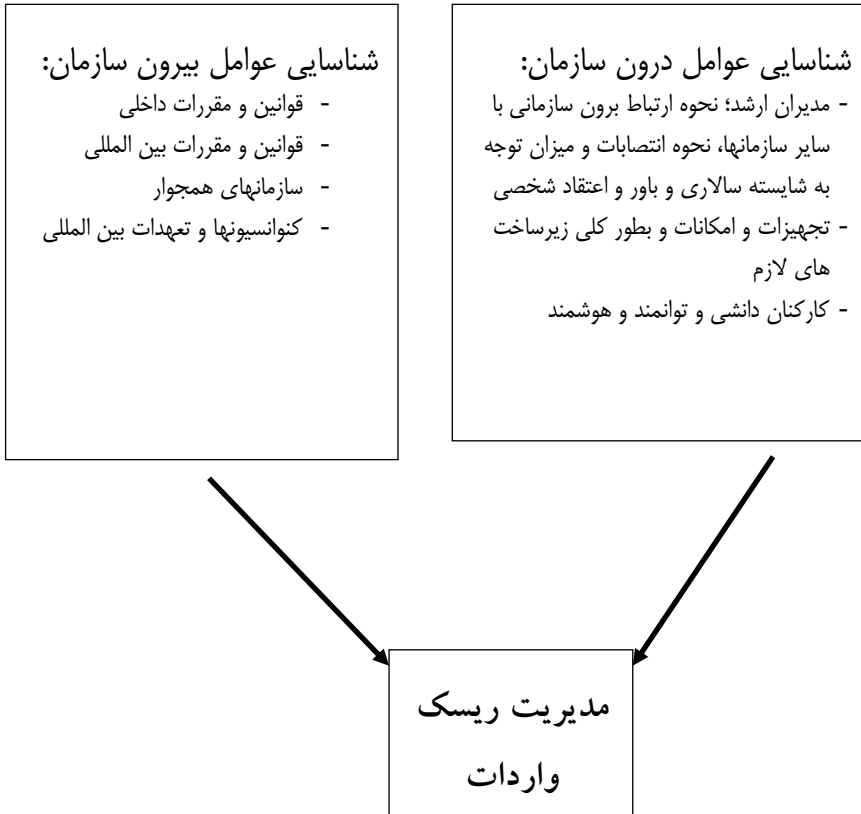
۱	۲	۳	۴	۵	امتیاز	
کاملا مخالفم	مخالفم	نظری ندارم	موافقم	کاملا موافقم	پاسخ	
۲	۱۰	۱	۸	۲	فراوانی	
۲	۱۰	۱	۸	۲	فراوانی	
۲	۱۰	۱	۸	۲	فراوانی	
۲	۱۰	۱	۸	۲	فراوانی	
۲	۱۰	۱	۸	۲	فراوانی	
۲	۱۰	۱	۸	۲	فراوانی	

نتیجه	میان	امتیاز	
اجماع حاصل شد	۴	پاسخ	
نتیجه	میان	فراوانی	
اجماع حاصل شد	۴	فراوانی	
نتیجه	میان	فراوانی	
اجماع حاصل شد	۵	فراوانی	
نتیجه	میان	فراوانی	
اجماع حاصل شد	۵	فراوانی	
نتیجه	میان	امتیاز	
اجماع حاصل شد	۴	پاسخ	
نتیجه	میان	فراوانی	
اجماع حاصل شد	۵	فراوانی	

جدول ۴-۱ رتبه بندی ریسک های شناسایی شده

رتبه	شاخص ها
۱	کمبود تجهیزات الکترونیکی
۲	فقدان شایسته سالاری در انتخاب کارکنان در کلیه رده های سازمانی
۳	تغییرات ناگهانی عوارض و حقوق گمرکی در ورود برخی از کالاها
۴	کمبود دانش کارکنان
۵	افزایش مبادلات تجاری بدون زیرساخت های لازم
۶	کمبود کارکنان هوشمند مسلط به فناوری های نوین
۷	عدم دقت سازمانهای همجوار در امور مرتبط با ترخیص کالا
۸	فرار از پرداخت عوارض
۹	کسب درآمد حاصل از نقض مالکیت معنوی
۱۰	تغییرات نرخ ارز
۱۱	باور و اعتقاد مدیریت ارشد سازمان
۱۲	زمان بر بودن ترخیص کالا
۱۳	ارزش گذاری نامناسب در برخی کالاها
۱۴	برخورد متفاوت با پرونده ها در کمیسیون حل اختلاف گمرکی
۱۵	یکسان نبودن اقدامات گمرکات اجرایی در برخورد با برخی کالاها
۱۶	تداخل مفاد کنوانسیونهای بین المللی با قانون امور گمرکی
۱۷	وجود تحریم و به تبع آن محدودیت در ورود برخی از کالاها

در پاسخ به سوال اصلی تحقیق مبنی بر اینکه الگوی مطلوب مدیریت ریسک در حوزه واردات در گمرگ جمهوری اسلامی ایران بر اساس اقتصاد مقاومتی چیست؟
براساس نتایج بدست آمده و تحلیل یافته در فصل چهارم و با عنایت به ریسک های شناسایی شده مدل زیر بعنوان الگوی مطلوب براساس نتایج منتج از این تحقیق مطرح می گردد:

نتیجه گیری:

گمرک یکی از سازمان های دولتی است که مسئولیت اجرایی امور مربوط به واردات، صادرات و ترانزیت کالاها را دارد و یکی از اصلی ترین سازمان های دولتی، نقش مهمی در حفظ امنیت مرزی، محافظت از اقتصاد ملی، تامین درآمد برای دولت و کنترل تجارت بین المللی دارد. پژوهش حاضر به آسیب شناسی فرآیند گمرک جمهوری اسلامی ایران در بخش هایی چون کنترل لجستیک (انبارگردانی)، مدیریت ریسک و کارشناسی پرداخته است. پس از بررسی این چالش ها راهکارهایی برای حل این آسیب ها ارائه شده است. راهکارهایی مانند ایجاد قواعد مناسب و دقیق برای نظارت برای شرکت های انبارداری و ابلاغ یک آیین نامه اجرایی درب خروج از جمله این راهکارها هستند. گمرک یکی از سازمان های دولتی است که مسئولیت اجرایی امور مربوط به واردات، صادرات و ترانزیت کالاها را دارد. هر کشوری قوانین و مقررات خاص خود را برای واردات و صادرات کالا به داخل و خارج از کشور دارد که توسط مقامات گمرکی آن ها اعمال می شود. واردات / صادرات برخی کالاها ممکن است کاملاً محدود یا ممنوع باشد. طیف گسترده ای از مجازات ها برای کسانی

که این قوانین را نقض می‌کنند، وجود دارد. گمرک، به عنوان یکی از اصلی ترین سازمان های دولتی، نقش مهمی در حفظ امنیت مرزی، محافظت از اقتصاد ملی، تامین درآمد برای دولت و کنترل تجارت بین المللی دارد. با این حال، به دلیل مشکلات مختلفی که در عملکرد گمرک وجود دارد، نقص ها و مشکلاتی نیز برای این سازمان به وجود آمده است. توجه به سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی بخصوص بندهای ۱، ۳، ۶، ۷، ۱۱، ۱۲ و ۲۳ می تواند در اعمال مدیریت ریسک به صورت اثربخش موثر باشد. که کمبود تجهیزات الکترونیکی در رتبه نخست و وجود تحریم و به تبع آن محدودیت در ورود برخی از کالاها در رتبه آخر قرار گرفتند.

فهرست منابع:

- تقوی، مهدی (۱۳۹۴). اقتصاد سیاسی بین الملل، تهران: نشر دانشگاه علامه طباطبایی.
- خداوردیان، مهرداد (۱۴۰۰) مدیریت ریسک مبتنی برمدیریت دانش در شرکتهای فناوری اطلاعات و ارتباطات، رساله دکتری رشته مدیریت فناوری اطلاع دانشگاه علامه طباطبایی دانایی فرد، حسن. (۱۳۹۵). گفتارهایی جدید در خط مشی گذاری عمومی. تهران: انتشارت دانشگاه امام صادق(ع).
- دانایی فرد، حسن؛ الوانی، سید مهدی؛ آذر، عادل. (۱۳۹۱). روش شناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع. تهران: انتشارت صفار- اشرافی.
- راد، حبیب الله. (۱۳۹۴). بکارگیری هوش مصنوعی در نظارت بر تجارت خارجی. رساله دکتری، دانشکده فنی مهندسی، دانشگاه تهران، تهران.
- رهر، فرهاد؛ آراسته راد، حبیب اله؛ بعیدی مفردنیا، علی (۱۳۹۳). مطالعه تطبیقی پنجره واحد تجاری فرامرزی و تجربه چهارکشور. تهران، نشریه تخصصی گمرک، (۶۵)، ۴-۱۱.
- ساباتیه، پاول. (۲۰۰۷). نظریه های فرآیند خط مشی عمومی. ترجمه: حسن دانایی فرد (۱۳۹۲)، تهران: انتشارات صفار.
- عاملی، احمد. (۱۳۹۱). مطالعه تطبیقی تخلفات گمرکی در ایران و کشورهای منتخب. تهران: مرکز آموزش و تحقیقات گمرک ایران.
- فتحی عبدالهی، احمد، آقایی، محمدعلی. (۱۳۹۶). بررسی اثربخشی حسابرسی داخلی در عملکرد مدیریت ریسک و کنترل سازمان های دولتی. مدیریت سازمان های دولتی، ۵ (شماره ۳

(پیاپی ۱۹)، ۸۱-۹۴.

قلی پور، رحمت الله. (۱۳۹۳). تصمیم‌گیری سازمانی و خط‌مشی‌گذاری عمومی. تهران: انتشارات سمت.

کرباسیان، مسعود. (۱۳۹۶). سامانه جامع گمرکی و پنجره واحد تجارت فرامرزی. تهران: نشر دارا. منوریان، عباس. (۱۳۹۴). اجرا و ارزیابی خط‌مشی عمومی. تهران: نشر مهربان.

منوریان، عباس؛ اردکان، محمد ایوبی؛ ایروانی، محمدجواد؛ زندی‌منش، محمدجواد. (۱۳۹۲). طراحی مدل خط‌مشی‌گذاری به منظور بهبود محیط کسب و کار جمهوری اسلامی ایران با استفاده از نظریه داده بنیاد. فصلنامه مدیریت دولتی، دانشگاه تهران، (۵): ۱۲۵-۱۴۲.

یوسفی محمد. (۱۳۹۵). برنامه‌های مدرن گمرک در قرن ۲۱. برنامه مدیریت ریسک هوشمند. برنامه فعالان اقتصادی مجاز. برنامه حساسی پس از ترخیص. انتشارات دارا.

Andersen N., Razmerita L., Zinner-Henriksen H. (2007). The streamlining of Cross-Border Taxation Using IT: The Danish eExport Solution in E-Taxation: State & Perspectives - E-Government in the field of Taxation: Scientific Basis, Implementation Strategies, Good Practice Examples. Eds. Josef Macolm, Gerti Orhofer

Barker, T. (1990). Sources of Structural Change in the UK Service Industrial. Economic System, 106. 20.

Biljana, J., Trajkova, A. (2012). Risk management and Customs performance improvements: The case of the Republic of Macedonia. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 44, 301- 313

Cantens, T; Yasui, T)2011(.An overview of performance measurement in customs administrations. Research Paper No. 13, World Customs Organization (WCO), Brussels

CAREC (2011). Annual Report 2011 on Corridor Performance Measurement & Monitoring (CPMM). June 2012, Baku, Azerbaijan

Charmaz, K. (2006). Constructing Grounded Theory: A practical Guide Through. New Delhi, SAGE Publication India Pvt Ltd

Creswell, J. W, Miller, D. L. (2000). Determining Validity in Qualitative Inquiry. Theory into Practice, 39 (3), 124-13

De Zoysa, S. and Russell, A.D. (2003), "Knowledge-based risk identification in infrastructure projects", Canadian Journal of Civil

- Engineering, Vol. 30 No. 3, pp. 511-22.
- Del Cano, A. D., & Cruz, M. P. (2012). Integrated methodology for project risk management. *Journal of Construction Engineering and Management*, 128(6), 473–485.
- Denhardt, R. (2000). The New Public Service: Serving Rather Than .(Steering. *Public Administration Review*, 60(6)
- Dye, T. (1992). *Understanding Public Policy*. Englewood cliffs: NJ: Prentice Hall
- Dye, Thomas R. (1976). *Policy Analysis: What government do, why hey it do and what difference it makes*. The university of Alabama press
- Erbas, S.N.; Sayers, CH.L. (2006). *Institutional Quality, Knightian Uncertainty and Insurability: A Cross- Country Analysis*. International Monetary Fund Working Paper
- Eyston, R. (1971). *The threads of Public Policy: A study in Policy Leadership*. Indianapolis: Bobbs-Merrill
- Fennell D.; Plemmer R.; Marschke M. (2008). Is Adoptive Co-Management Ethical? *Journal of Environmental Management*, 83(62), 62-75
- Ferden G. A; Lake D.A (1995). *International Political Economy*. Lynne Rienr
- Flint, D. (1998). Change in customers' desired value: A grounded theory study of its nature and process based on customers' lived experiences in the U.S. automobile industry. The University of Tennessee, Tennessee, US
- Francisco F (2001). Exports, Imports, and economic growth in Potugal. *Economic modeling*, 18,613-623
- Galson W .A. (2006). *Political Feasibility: Inetrest and power*. The Oxford Handbook of Public Policy, Oxford university press
- George, A.L.; A. Bennett (2005). *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*. Cambridge Mass: MIT Press
- Glaser, B G (1998). *Doing Grounded Theory: Issues and Discussion*. California, Sociology Press
- Haque, M. Shamsul (1996). *The Intellectual Crisis in Public*

Administration in the Current Epoch of Privatization. Administration
(and Society, 27(4

Hirsh M. (1994). Capital Wars. Newsweek, October 3

Hovland, I. (2007). Making a difference: m&d of Policy
research. Overseas development 111 Westminster Bridge Road
London. UK

IFAC (2012). Evaluating and Improving Internal Control in
Organizations

IMF (2012). Fiscal Transparency, Accountability, and Risk

Isaak R. (1991). International Political Economy. Prentice-Hall, 159-194

Kavossi (1990). International Trade and Economic Development. The
(resent experience of Developing countries. Developing Areas, 19 (3

Kenan P.B. (1989). The International Economy, The effects of trade
strategies on growth. Finance and development, 20

Marr, B.; Schiuma, G. (2003). Business performance Measurement:
past, present and Future. Management Decision, 41(8), 680-687

Matsuda, Sh. (2012). The time release study as a performance
measurement tool for a supply chain and an international corridor.
World Customs Journal, 6(1), 79-91

McKeown, B.F; Thomas, D. (1988). Methodology. Sage Publication, Inc

Moisé, E; Orliac, T; Minor, P. (2011). Trade Facilitation Indicators, the
Impact on Trade Costs. OECD Trade Policy Papers, No.118,
November 2011, Pari

Neely, A.D.; Gregory, M.; Platts, K.W. (1995). Performance
Measurement system Design: a literature Review and Research
Agenda. International Journal of Operations & Production
Management, 15(4), 80-116

Oreszczyn, S; Carr, S. (2008). Improving and link between policy
research and practice. Qualitative research

Parker, B; Myrick, F. (2011). The Grounded Theory Method:
Deconstruction and Reconstruction in a Human Patient Simulation
Context

- Polner, M. (2012). Compendium of AEO Programmes – 2012 Edition. WCO Research, 25
- Ruamsook K., Russell D, Thomchick E. (2007). U.S. Sourcing from Low-Cost Countries: A Comparative Analysis of Supplier Performance. The Journal of Supply Chain Management, 43(4), 16-30
- Sawhney R., Sumukadas N. (2005). Coping with customs clearance uncertainties in global sourcing. International Journal of Physical Distribution & Logistics Management, 35(4), 278-295
- Smith, T. (2008). How Well Does Economic Theory Explain International Migration? Conference of Immigration, New York
- Soderbom. M; Teal, F. (2003). Trade and Human Capital as Determinant of Growth. Department of Economics, University of Oxford
- Sodersten B; Geoffrey, R. (1994). International Economics, chapter 15, Macmillan
- Stewart, I; Harte, V. (2010). The Implications of Talent Management for Diversity Training an Exploratory Study. Journal of European Industrial Training, 34(6), 506-518
- Strauss, A.; Corbin, J. (1998). Basics of qualitative research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory. London: SAGE
- Tadashi, Y. (2012). Customs environmental scan 2012. WCO Research, 23
- Tan Y. H., Klein S., Rukanova, B., Higgins, A, and Baida, Z. (2006). E-Customs Innovation and Transformation: A Research Approach. Proceedings of the 19th Bled eCommerce Conference, Bled, Slovenia
- Taslicali A.; Ercan K. S. (2006). The Analytic Hierarchy & the Analytic Network Process in Mult -Criteria Decision Making: A Comparative Study. Journal of Aeronautics and Space Technologies, 2(4), 55-65
- Temple, J; Huang, Y (2005). Does External Trade Promote Financial Development? CEPR Discussion Paper
- Triantaphyllou, E. (2000). Multi-Criteria Decision Making Methods:

A Comparative Study. In Applied Optimization, Vol. 44, Kluwer Academic, the Netherlands

Urciuoli, L; Hintsä, J; Ahokas, J. (2013). Drivers and barriers affecting usage of e-Customs- A global survey with customs administrations using multivariate analysis techniques. Government Information Quarterly 30, 473-485

Wan-wen Chu (1994). Import Substitution and export - led growth: A study of Taiwans petrochemical industry. World Developing, 22(5), 781-794

Wolfswinkel, J; Furtmueller, E. (2011). Using grounded theory as a method for rigorously reviewing literature. European Journal of Information Systems advance, online publication 29 November

World Bank (2006). Needs, Priorities and Costs Associated with Technical Assistance and Capacity Building for Implementation of a WTO Trade Facilitation Agreement: A Comparative Study Based on Six Developing Countries. International Trade Department Working Paper, November 2006, Washington D

Zhang, Hongliang. (2017). A redefinition of the project risk process: Using vulnerability to open up the event-consequence link. International Journal of Project Management - INT J PROJ MANAG. 25. 694-701. 10.1016/j.ijproman.2007.02.004